

Iuliu-Marius Morariu, *Spiritualitate și isihasm românesc. Articole și eseuri teologice*, Presa Universitară Clujeană, 2022, 174 p.

Anul 2022 a fost declarat de către Patriarhia Ortodoxă Română ca fiind anul omagial al rugăciunii și al Sfinților Isihaști. În tripticul patristic al acestei teme se numără și Cuviosul Paisie de la Neamț (Velickovski), alături de Sfântul Simeon Noul Teolog și Sfântul Grigorie Palama. Redescoperirea isihasmului pare a fi reiterarea secolului XVIII în plin context postmodern și post-pandemie. Întoarcerea la fundamentele vieții duhovnicești reprezintă modalitatea cea mai sigură prin care omul recent poate redescoperi adevărata realitate care îl înconjoară. Părintele Maxim a ales tema paisianismului ca fiind subiectul cercetării și din motivul actualizării unui demers care a funcționat o dată în plin secol iluminist ca fiind pildă și model de renaștere duhovnicească în plină eră de dominare a cercetării medicale și de izbucnire a războiului ruso-ucrainean. Dacă secolul XVIII a fost al rațiunii iluminate și în mijlocul lui Biserica a găsit soluția vivificatoare de renaștere prin intermediul rugăciunii și al întoarcerii la izvoarele patristice ale vieții duhovnicești, secolul XXI se constituie ca o mare provocare de ordin pastoral pentru întreaga lume creștină. Așezarea în centrul acestui an a rugăciunii și spiritului isihast reprezintă o oportunitate pentru noi de a aprofunda și a redescoperi esența vieții duhovnicești. Alegerea subiectului este, așadar, și o alegere personală, o căutare proprie a autorului de a descoperi care a fost parcursul și influența curentului paisian în ceea ce a însemnat duhul vremii trecute, dar mereu actuale, văzute din perspectiva unei provocări cotidiene. Aceasta se datorează calității curentului isihast de a fi mereu actual, valabil și unificator pentru întreaga ortodoxie atât de mult fragmentată astăzi.

Noutatea cercetării constă în alăturarea celor mai recente publicații apărute pe această temă și tratarea lor dintr-o perspectivă comparată. Metoda cercetării este preponderent istorică. Autorul a încercat să redea chipul patristico-ionic al Sfântului Paisie de la Neamț, dar și legătura sa cu spațiul ortodox românesc, slav și grec. De asemenea, evidențiază pe parcursul lucrării anumite aspecte legate de viața, activitatea și influența Sfântului Paisie Velickovski care au fost fie lăsate în umbră de cercetările deja existente, fie nu au fost cunoscute în limba română suficient. Intenția Părintelui Maxim (Iuliu-Marius) Morariu nu este de a alcătui o lucrare care să reproducă lucruri deja cunoscute, ci să actualizeze mesajul paisian în plină epocă postmodernă și să acordeze informațiile la contextul istoric în care ne aflăm. Această carte nu se rezumă doar la activitatea Sfântului Paisie de la Neamț, căci cuprinde și chipuri de isihaști mai noi, printre care amintește atât chipuri de bărbați isihaști din cea de-

a doua jumătate a secolului XX și începutul secolului XXI, precum: Părintele Nicolae Steinhardt, Părintele Gheorghe Calciu, Înaltpreasfințitul Justinian Chira; precum și chipuri de femei isihaste: Maica Veronica Gurău sau Zorica Lațcu.

Sperăm ca inițiativa autorului să fie un imbold pentru viitoarele cercetări prin care să se evidențieze importanța isihasmului pentru teologie în general și pentru omul contemporan în mod special.

Alexandru LAZĂR